

6 LA LLUM EN L'ART

La llum i el seu ús per potenciar sensacions i espais ha estat un tema de gran interès artístic al llarg de la història, ja que el clarobscur ofereix enormes possibilitats de representació.

La correcta utilització de la tècnica del clarobscur dota de més expressivitat, força plàstica i naturalisme la composició artística.

En el Renaixement trobem artistes que feien servir aquesta tècnica. Rafael, Miquel Àngel i Leonardo da Vinci en són alguns dels més significatius. D'aquest últim destaquem la seva famosa obra «*La Gioconda*», on l'atmosfera especial es va aconseguir gràcies al savi joc de llums i ombres.

En el segle XVIII l'art barroc imposa un gust pel natu-

ralisme amb una gran varietat temàtica, una forta expres-sivitat (explotació del gest), i el dolç *sfumato de Leonardo* és substituït per l'intens clarobscur: per la llum s'arriba a conquerir la perspectiva aèria (Velázquez), amb la qual cosa se supera la linealitat horitzontal assolida en el Re-naixement. Això permet crear diferents plans de profun-ditat i s'aconsegueix portar la realitat a l'obra pictòrica.

El marc de la finestra està a con-trallum, i per això es veu molt fosc. Ara bé, les seves parts infe-riors i laterals estan il·luminades per llum indirecta i reflectida.

El racó de la paret oposada a la font lluminosa es troba en l'ombra.

La fulla de la finestra oberta rep llum directa i intensa.

El rostre del militar rep una tènue resplendor que prové de la llum reflectida de la taula i la resta de l'estança. Això mateix s'esdevé en les zones del davant de la roba que duu.

La tela inferior de la finestra rep la llum reflectida de la paret del fons. El soldat està a contrallum.

La paret frontal rep la major part de la llum directa que entra per la finestra, com la noia, la qual cosa produeix ombres ben marcades sobre la lligadura del cap, la cara i el coll. Al damunt de l'esquena del militar tam-bé hi ha una aurèola de llum intensa.

△ **Jan VERMEER DE DELFT (1632-1675).** «*Militar i noia somrient*» (1657). Quadre d'un dels pintors més misteriosos. Assoleix un gran poder de penetració en la intimitat dels personatges, juntament amb la meticulosa observació de la llum i l'ús precís del color. A més del seu poder de seducció visual, l'obra és plena d'emblemes i d'al·lusions a la vida de l'època, i més específicament a la condició del pintor i el seu art en l'Holanda del segle XVII. En una mateixa imatge hi ha molts tipus i intensitats de llum: llum directa i llums reflectides, i, per tant, zones de gran contrast i zones degradades o matisades, brillantors i reflexos.

△ **Pla de situació.** Des d'aquesta vista superior podem veure la zona il·luminada i el camp visual que ha representat el pintor.

◁ **Percepció del contrast.** Si tanques una mica els ulls podràs veure com s'accentuen els contrastos del quadre, si fa no fa el que pots observar en aquesta reproducció més petita de l'obra.

- **Acromàtic** Composició o forma mancada de color.
- **Degradat** Variació progressiva i constant d'un to a un altre.
- **Entonació** Graduació dels colors i valors per obtenir un efecte harmònic.

- **Lluminositat** Quantitat de blanc que té un to.
- **Monocromàtic** S'aplica a les figures que tenen un sol color.
- **Penombra** Zona situada entre les llums i les ombres de tonalitat intermèdia.

VOCABULARI